
Semper disco, non tamen a doctore!

INVITERT KOMMENTAR

KNUT EIRIK ELIASSEN

knut.eliasen@uib.no

Knut Eirik Eliassen er spesialist i allmennmedisin og førsteamanuensis ved Universitetet i Bergen.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

Tittelen er latin og betyr «Jeg lærer hele tiden, men ikke fra læreren».

At (ubevisst) læring skjer hele tiden, er et pedagogisk grunnprinsipp (1). Tradisjonelt har vi lagt opp til at vi skal lære studentene det vi vil de skal kunne, men som undervisere kan vi ikke enkelt styre hva studentene lærer.

Et annet prinsipp er at «den som lærer må være aktiv» (1). Når studenter omtaler underviserne sine, hører jeg de ofte bruker begrepet «foreleser». Det indikerer at de er vant til, og kanskje forventer, at pensum langt på vei formidles passivt via forelesninger (2). Hvis vi ved universitetene lener oss for tungt mot forelesningsformatet, er det imidlertid risiko for at det vi signaliserer er: «Dette er det vi forventer at dere skal kunne til eksamen, men dere må selv gå hjem å lære det». Heldigvis har det de siste tiårene vært en forskyvning mot aktivisering av studentene i undervisningen, både i forelesningssalene og i mindre grupper.

«Heldigvis har det de siste tiårene vært en forskyvning mot aktivisering av studentene i undervisningen, både i forelesningssalene og i mindre grupper»

I den motsatte enden av skalaen finner vi studentdrevet læring. Universitetet i Maastricht i Nederland har nylig gjort om medisinstudiet til helt å være studentdrevet. Studentene får læringsmål og må i grupper på ti og ti finne ut av hvordan de skal definere pensum, finne kilder og måter for å nå læringsmålene. Riktignok støttes de av undervisere og en del fellesundervisning, men overvekten er på studentstyrte og -aktive undervisningsformer (3). Maastricht har vært foregangsuniversitet i studentsentrert og aktiviserende undervisning fra de startet med problembasert læring i 1974 (4). Siden har mange norske universiteter vært på studiebesøk til Nederland.

De siste årene er det skjedd ytterligere endring. Etter Grimstadutvalgets rapport i 2019 (5) om at Norge må utdanne flere av sine egne leger, har universitetene etablert egne desentraliserte medisinstudier. Læringsmålene og de fleste eksamenene er de samme som for studentene ved «moderuniversitetet», men underviserne ved de mindre campusene har friere tøyler til å tilpasse undervisningen til lokale forhold og mindre grupper. Dette gir muligheter for å tenke nytt.

Ved Campus Sør, Universitetet i Oslos distriktsmodell i samarbeid med Sørlandet sykehus og Agderkommunene, har underviserne i mor og barn-terminen turt å ta kreative undervisningsgrep. I Tidsskriftet kan vi nå lese om studentenes erfaringer med «omvendt undervisning» – kjent som *flipped classroom* i internasjonal pedagogisk litteratur (6).

I studien viser Köpp og medarbeidere hvordan studentene ved å forberede seg målrettet til undervisningen kan benytte undervisningstiden bedre, særlig ved komplekse problemstillinger. Når underviserne sørget for tilpassede, relevante og avgrensede forberedelsesoppgaver, opplevde studentene at omvendt undervisning økte engasjementet, mestringsfølelsen og den faglige tryggheten.

«Læring krever refleksjon» (1). For oss undervisere er det en god start å spørre seg selv: «Hva vil jeg at studentene skal lære?» i stedet for «Hva vil jeg fortelle om?». Ved å fokusere på hva vi vil at studentene skal sette seg inn i og hvilke problemstillinger de skal begynne å reflektere over, før man møtes i undervisningen, kan vi i enda større grad bidra til at den læringen vi ønsker faktisk skjer.

«For oss undervisere er det en god start å spørre seg selv: 'Hva vil jeg at studentene skal lære?' i stedet for 'Hva vil jeg fortelle om?'"

Vi vet fra internasjonal litteratur at omvendt klasserom er bra for læringen (7), men vi vet mindre om studentenes holdning til denne typen undervisning. I studien fra Campus Sør har studentene klare ønsker om ikke å bli overlesset med forberedelser, og de ønsker umiddelbar gevinst for å ha forberedt seg. Vi skal selvsagt høre på studentene, og motivasjon er viktig for å lykkes med nye undervisningsformer. Jeg klarer likevel ikke å la være å tenke på enda et pedagogisk grunnprinsipp: «Læring er strevsomt». Det kan være positivt for studentene at de opplever at de må anstrenge seg og legge ned en god innsats underveis i semesteret – og ikke bare rett før eksamen.

Det er flott å se hvordan «nye» kollegaer i underviserkorpset på medisinstudiene tør å gå nye veier og benytte de mulighetene som ny campus og mindre grupper gir. Det er også inspirerende og viktig for alle involverte i legeutdanningene at det gjøres følgeforskning på denne typen undervisning. På den måten kan nye og bedre undervisningsformer piloteres i relevante kontekster og utfordre universitetenes etablerte undervisning.

Selv om Universitetet i Oslo er Norges eldste, er det ikke første gang det viser en moderne side. Da medisinstudiet i Oslo ble grunnlagt i 1814, var det det første medisinstudiet i Europa som kombinerte medisin og kirurgi i samme studium (8). Hatten av for modige kollegaer som går foran med nye tanker om studentsentrert undervisning – og viser det frem for oss andre. Les og lær!

LITTERATUR

1. Kvernenes M, Schei E. Legers læring. Veileder i medisinsk pedagogikk. Bergen: Fagbokforlaget, 2022.
2. Kvernenes M. Hvilke ord bør vi bruke om utdanning? Tidsskr Nor Legeforen 2023; 143. doi: 10.4045/tidsskr.23.0015. [CrossRef]
3. Maastricht University. Collaborative learning at the heart of the revised Bachelor of Medicine. <https://www.maastrichtuniversity.nl/news/collaborative-learning-heart-revised-bachelor-medicine> Lest 12.3.2026.
4. Hillen H, Scherpbier A, Wijnen W. History of problem-based learning in medical education. I: van Berkel H, Scherpbier A, Hillen H et al, red. Lessons from Problem-based Learning. Oxford: Oxford Academic, 2010.
5. Grimstadutvalget. Studieplasser i medisin i Norge. Behov, modeller og muligheter. https://www.regjeringen.no/contentassets/9b5b81d102384507b85150f2e0f1b089/11745900_rapport_utredning_fra_grimstadutvalget.pdf Lest 12.3.2026.
6. Köpp UMS, Mikkelsen HET, Vistad I. Omvendt undervisning – en kvalitativ studie blant medisinstudenter. Tidsskr Nor Legeforen 2026; 146. doi: 10.4045/tidsskr.25.0438. [CrossRef]
7. Spaic D, Bukumiric Z, Rajovic N et al. The Flipped Classroom in Medical Education: Systematic Review and Meta-Analysis. J Med Internet Res 2025; 27: e60757. [PubMed][CrossRef]
8. Haave P. Medisinens kirurgisering og etableringen av en norsk legeskole i 1814. Tidsskr Nor Legeforen 2009; 129: 2637–41. [PubMed][CrossRef]

Publisert: 20. april 2026. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.26.0195

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 13. juli 2026.